

РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Єрмак Юлія Іванівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри

педагогіки і педагогічної майстерності

Дробот Олена

здобувач вищої освіти другого рівня

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Анотація. В публікації автор розглядає сутність рухливих ігор в контексті розвитку вольових якостей дітей дошкільного віку.

Ключові слова. Рухливі ігри, вольові якості, діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, всебічний розвиток особистості.

Рухливі ігри досить важливі для всебічного розвитку дитини. Цінність їх не тільки в тому, що вони розвивають фізично дітей, але і в тому, що спонукають малят бути вольовими, активними, діяльними, роздумувати, домагатися успіху. Завдяки цим іграм весь організм дитини втягується в роботу, у неї поліпшується травлення, стає глибше дихання, зміцнюється нервова система, виховуються такі риси характеру як воля, дисциплінованість, стриманість тощо [1, с. 43].

Значення рухливих ігор для гармонійного розвитку дітей, проблеми впровадження її в практику роботи закладів дошкільної освіти вивчають психологи і педагоги. Основоположник теорії фізичного виховання П.Ф. Лесгафт - приділяв важливе значення рухливим іграм з правилами - як засобу розвитку волі самоорганізованості, дисциплінованості у дітей. Є.С. Вільчковський працював над проблемою використання рухливих ігор у різних вікових групах, організація і керівництво рухливими іграми з дітьми дошкільного віку. Психологи і педагоги Хухлаєва, Денисенко, Шишкіна, Вавілова, Колеснікова, Лейкіна, Тимофєєва, Потєхіна

обґрунтували, розкрили, експериментально перевірили значення рухливих ігор для повноцінного розвитку і довели вплив рухливих ігор на розвиток у дітей основних рухів і рухових якостей. Таким чином, рухливі ігри є важливим засобом виховання вольових якостей дітей дошкільного віку.

Воля належить до ключових проблем розвитку особистості, яка є визначальною якістю у розвитку самостійності, відповідальності і затребуваності у майбутньому. Воля є важливим чинником морального розвитку особистості, основою свідомого дотримання правил поведінки, забезпечує вибір способу поведінки відповідно до загальнолюдських норм моралі, іноді навіть всупереч власним бажанням. Моральність особистості є наслідком таких морально-вольових якостей, як самостійність, організованість, цілеспрямованість, наполегливість, дисциплінованість, сміливість.

Розвиток волі починається з першими свідомо спрямованими, довільними діями. А довільна поведінка розвивається з формуванням ініціативності - самостійності дитини у виборі дії, прийнятті рішення, яке дає їй можливість відчувати себе джерелом дії, і усвідомленості - здатності розуміти зміст своєї діяльності і ситуації, в якій відбувається ця діяльність. Поступово розвивається здатність ставити перед собою більш складні завдання, долати труднощі, що надає діям дійсно вольовий характер. Цей процес триває від 3 до 7 років. Про ступінь вольового розвитку свідчить здатність до цілеспрямованої поведінки за обставин, які перешкоджають досягненню мети, подолання різноманітних перешкод [6, с. 48].

Формуванню вольової поведінки дитини сприяють такі педагогічні умови:

- Поступове посилення вимог до дитини, сприяння досягнення нею успіху в діяльності;
- Заохочення прагнення і готовності дитини виявляти самостійність і ініціативу;

- Поступовий перехід від завдань, пов'язаних з виконанням вимог дорослого за його прямими інструкціями, до творчих завдань за власним бажанням дитини;

- Створення умов для реалізації провідної позиції дитини у творчій діяльності і на заняттях.

Головним методом виховання вольової поведінки дітей раннього і дошкільного віку є постановка перед ними грамотних вимог у різних формах (вимога-довіра, вимога-прохання, вимога-рада), мотивування їх, що забезпечує розвиток усвідомленості. Психологи радять використовувати наставляння дитини у вольових діях, влаштовуючи ігри з правилами, особливо з правилами-заборами, коли гравцеві слід докласти вольові зусилля, щоб не порушити їх [1, с. 34].

Гра є провідною діяльністю дошкільника. Це, мабуть, саме серйозне для дошкільнят заняття, в якому хлопці багато чому вчаться. «Гра виникає в ході історичного розвитку суспільства в результаті зміни місця дитини в системі суспільних відносин» [2, с. 34].

Ігрова діяльність, як основна діяльність тісно пов'язана з розвитком особистості дошкільника, вона зумовлює важливі зміни в психічних процесах особистості дитини, яка розвивається, а також є «джерелом розвитку і створює зону найближчого розвитку» [4, с. 304].

Старший дошкільний вік є найбільш відповідальним етапом дошкільного дитинства. Гра в старшому дошкільному віці має величезне розвивальне значення. Рухова активність є природною біологічною потребою дітей. Сутність гри як одного з видів діяльності полягає в тому, що діти відображають у ній різні сторони життя, особливості взаємин дорослих [3, с. 96].

Особливу роль у розвитку волі у дітей по всіх перерахованих напрямках виконують ігри, причому кожен вид ігрової діяльності вносить свій, специфічний внесок в удосконалювання вольового процесу. Конструктивні предметні ігри, що з'являються першими у віковому

розвитку дитини, сприяють прискореному формуванню довільної регуляції дій. Рухливі ігри ведуть до закріплення в дитини необхідних вольових якостей особистості. Колективні рухливі ігри з правилами крім цієї задачі вирішують ще одну: зміцнення саморегуляції вчинків.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначаємо, що у рухливих іграх формується емоційно-вольова сфера дитини, діти збагачують свій соціальний досвід, вчаться адаптуватися в незнайомих ситуаціях. Формування вольових якостей старших дошкільників у процесі ігрової діяльності процес складний, багатогранний і тривалий. У ньому мають бути задіяні і педагоги, і психологи, і батьки учнів. Рухливі ігри та фізичні вправи не тільки поліпшують здоров'я і розвивають організм дитини, але також є засобом для виховання вольових якостей характеру, впливають на поведінку дітей.

Література

1. Ананьєв, Б.Г. Вибрані психологічні праці в 2-х т. / За ред. А.В. Бодалева. - М.: Педагогіка, 1980. Т. 1. – 230 с; Т.2. - 287с / Под ред. А.В. Бодалева.
2. Ельконін, Д.Б. Психологія гри. / Д.Б. Ельконін. - М.: Педагогіка, 1978. - 304 с.
3. Ельконін Д.Б. Психологічний розвиток у дитячих віках / Д.Б. Ельконін. - М: НВО «Модек», 1995. – 416 с.
4. Підласий І.П. Педагогіка. Новий курс: Підручник для студентів педагогічних вузів: У 2 кн.: Кн. 1: Загальні основи. Процес навчання. / І.П. Підласий. - М.: У лад ос, 1999. - 576 с.
5. Сухомлинський В.О. Духовний світ школяра. / В.А. Сухомлинський. - М.: Політвидав, 1946. - 590С.
6. Фельдштейн Д.І. Психологія особистості, що розвивається. / Д.І. Фельдштейн. - М.: Видавництво «Інститут практичної психології», 1996. – 512 с.